

Soạn bài: Các phương châm hội thoại (tiếp theo)

Soạn bài: Các phương châm hội thoại (tiếp theo)

I. Phương châm quan hệ

- Thành ngữ Ông nói gà, bà nói vịt chỉ hiện tượng không thống nhất, không hiểu người khác nói gì dẫn đến tình trạng trật khớp, lệch lạc trong giao tiếp.

- Để tránh tình trạng này, khi hội thoại phải nói đúng vào đề tài giao tiếp, nói đúng vào vấn đề cùng quan tâm. Đó chính là phương châm quan hệ trong hội thoại.

II. Phương châm cách thức

a.

- *Dây cà ra dây muống* - nói lan man, dài dòng, không có trọng tâm.

- *Lúng búng như ngậm hột thị* - nói ấp úng, không rõ ràng, thiếu rành mạch.

Nói như thế sẽ ảnh hưởng xấu đến hiệu quả giao tiếp: không thể hiện được nội dung muốn truyền đạt, gây khó khăn cho người tiếp nhận.

Trong hội thoại cần chú ý nói ngắn gọn, rõ ràng, rành mạch.

b. Tôi đồng ý với những nhận định về truyện ngắn của ông ấy.

- Trong câu trên, cụm từ "ông ấy" có thể được hiểu theo hai cách: nhận định của ông ấy về truyện ngắn hoặc nhận định truyện ngắn của ông ấy viết. Như vậy, nội dung câu nói sẽ trở nên mơ hồ, người nghe khó xác định được chính xác điều người nói muốn nói.

- Để người nghe không hiểu lầm, phải thêm từ ngữ cho cách nói rõ ràng hơn.

Ví dụ:

+ Tôi đồng ý với những nhận định về truyện ngắn mà ông ấy mới sáng tác.

+ Tôi đồng ý với những nhận định về truyện ngắn khá sâu sắc của ông ấy.

c. Như vậy, khi giao tiếp cần phải tránh cách nói mơ hồ, không rõ

ràng, dễ gây hiểu lầm

III. Phương châm lịch sự

a. Trong mẩu chuyện Người ăn xin, cả hai nhân vật người ăn xin và cậu bé trong câu chuyện đều cảm thấy mình đã nhận được từ người kia một cái gì đó. Nhân vật "tôi" không khinh miệt người nghèo khổ, khốn khó mặc dù không có gì để cho; vì thế ông lão ăn xin cảm thấy mình đã được tôn trọng, cảm thông và cả hai người đều thấy hài lòng.

b. Có thể rút ra bài học quý từ câu chuyện này là: trong giao tiếp cần tế nhị và tôn trọng người khác.

IV. Luyện tập

Câu 1

a. Lời chào cao hơn mâm cỗ: thái độ quý mến, lịch sự quan trọng hơn cả giá trị vật chất của mâm cỗ.

b.

Lời nói chẳng mất tiền mua

Lựa lời mà nói cho vừa lòng nhau

=> Lời nói nhã nhặn, lịch sự không tốn kém gì mà hiệu quả lại lớn.

c.

Kim vàng ai nỡ uốn câu

Người khôn ai nỡ nói nhau nặng lời

Chiếc kim bằng vàng (vật quý) không ai nỡ uốn làm lưỡi câu (vật tầm thường), vậy người khôn ngoan (hiểu biết) không nên nói nặng lời với nhau (không tương xứng với giá trị của mình)

Tất cả các câu tục ngữ trên đều khuyên mọi người khi giao tiếp cần lịch sự, nhã nhặn.

Tham khảo một số câu tục ngữ, ca dao sau:

- Vàng thì thử lửa thử than,

Chuông kêu thử tiếng, người ngoan thử lời.

- Chẳng được miếng thịt miếng xôi

Cũng được lời nói cho nguôi tấm lòng.

- Chim khôn kêu tiếng rảnh rang,

Người khôn nói tiếng dịu dàng dễ nghe.

Câu 2: Các biện pháp liên quan trực tiếp đến phương châm lịch sự trong hội thoại là: nói giảm, nói tránh.

Ví dụ: Khi nói một người có ngoại hình xấu, ta nên nói: "Cô ấy không được đẹp lắm."

Câu 3:

- a. Nói mát
- b. Nói hót
- c. Nói móc
- d. Nói leo
- e. Nói ra đầu ra đũa

Các từ ngữ này đều chỉ những cách nói liên quan đến phương châm lịch sự và phương châm cách thức.

Câu 4:

- a. Nhân tiện đây xin hỏi: khi người nói muốn hỏi về một vấn đề không đúng đề tài đang trao đổi, tránh người nghe hiểu là mình không tuân thủ phương châm quan hệ.
- b. Cực chẳng đã tôi phải nói, tôi nói điều này có gì không phải mong anh bỏ qua; biết là làm anh không vui, nhưng... ; xin lỗi, có thể anh không hài lòng nhưng tôi cũng phải thành thực mà nói... để giảm nhẹ sự đụng chạm, tuân thủ phương châm lịch sự.
- c. Đừng nói leo, đừng ngắt lời như thế, đừng nói cái giọng đó với tôi... báo hiệu cho người đối thoại biết là họ không tuân thủ phương châm lịch sự, buộc phải chấm dứt sự không tuân thủ đó.

Câu 5:

- Giải thích nghĩa của các thành ngữ.
  - Nói bầm nói bở: nói bộp chộp, xỉa xói, thô bạo.
  - Nói như đấm vào tai: nói mạnh, trái ý người khác, khó tiếp thu
  - Điều nặng tiếng nhẹ: nói trách móc chỉ chiết
  - Nửa úp nửa mở: thái độ mập mờ, ỡm ờ, không nói hết ý
  - Mồm loa tép nháy: lảm lời, đanh đá, nói át người khác
  - Đánh trống lảng: lảng ra, né tránh, không muốn vào tham dự một việc nào đó, không muốn đề cập đến một vấn đề nào đó mà người đối thoại đang trao đổi.
  - Đánh trống lảng: lảng ra, né tránh, không muốn vào tham dự một việc nào đó, không muốn đề cập đến một vấn đề nào đó mà người đối thoại đang trao đổi.
- Các phương châm có liên quan trực tiếp:
  - Phương châm lịch sự: *nói bầm nói bở; nói như đấm vào tai; điều nặng tiếng nhẹ; mồm loa mép giải; nói như dùi đục chấm mắm cáy*
  - Phương châm cách thức: *nửa úp nửa mở.*

Phương châm quan hệ: *đánh trống lảng*.